

L'APÒSTOL JOAN, EL CONTEMPLATIU DE L'AMOR (1)

Bruno Forte

Bruno Forte, arquebisbe de Chieti-Vasto i un dels teòlegs més fecunds, dedica el seu missatge de quaresma a l'apòstol i l'evangelista Sant Joan. En aquest Any Sacerdotal, instituït pel Papa Benet XVI amb motiu de la celebració dels 150 anys de la mort del Sant Rector d'Ars, Joan Maria Vianney (1786-1859), Bruno Forte ens presenta Joan que, tradicionalment és identificat amb el "deixeble que Jesús estimava". Durant la Quaresma, un temps d'intensa pregària i de reflexió, de conversió i de caritat, aquest missatge voldria ser una mica d'ajuda per al coneixement i la imitació del deixeble de l'amor, model no només per tots els sacerdots i persones consagrades, sinó també per a tots els batejats que desitgin prendre's seriosament la crida a seguir Jesús en el sacerdocí baptismal. Que la gràcia del Senyor faci cada cop més lluminós, veritable i fecund el nostre camí comú en la imitació i en el testimoniatge de Crist! Que el Senyor doni a la nostra Església molts i sants sacerdots i nombrosos joves desitjosos d'esdevenir-ne seguint l'exemple del deixeble estimat

1. El deixeble de l'amor. L'autor del quart Evangeli està envoltat per una gran discreció: els últims versets del capítol 21, l'identifiquen amb "el deixeble que Jesús estimava, que durant el sopar s'havia reclinat sobre el pit de Jesús i li havia preguntat: «Senyor, qui és el qui et traeix?» (v. 20). Pere, en veure'l, diu a Jesús: «Senyor, i d'aquest, què en serà?». I Jesús li respon: «Si vull que es quedi fins que jo vingui, què hi tens a dir? Tu segueix-me» (vv. 21-22). Amb això Jesús no vol dir que el deixeble no moriria (v. 23), sinó que és per excel·lència el deixeble de l'espera, predisposat a la trobada amb l'Estimat que ha anat a preparar un lloc en el si del Pare. Aquest deixeble és evidentment un dels tres més íntims del Senyor, que són Pere, Jaume i Joan. No és Pere, en quant és ell qui l'acompanya (com en la visita al sepulcre el matí del dia de després del dissabte: Joan 20,2-10); no és Jaume, molt aviat mort a espasa per Herodes, com es diu a Fets 12, 2 (al voltant del 44). En conseqüència, és Joan. Ja el fet d'envoltar-se de discreció ens en fa entreveure les característiques: és el contemplatiu de l'amor, el deixeble tradicionalment assenyalat com el més jove, perquè presenta els trets de l'audàcia i de la tendresa que precisament els joves són capaços de tenir (és l'únic que roman al peu de la Creu, l'estimat per excel·lència) i veu l'invisible, perquè esguarda amb els ulls de l'amor. Així ho percep la tradició cristiana, com ho testifica, per exemple, Climent d'Alexandria (210): "Veient que els altres havien referit només els fets materials, Joan, el darrer de tots, encoratjat pels seus amics i divinament inspirat per l'Esperit Sant, va escriure l'evangeli espiritual." Del cor de l'Estimat en ve la bona notícia de l'amor ...

2. Alguns trets històrics. Joan és fill de Zebedeu i prové de l'ambient de la Galilea. Juntament amb Jaume, el seu germà, era soci d'una petita empresa de pesca, de la qual en formaven part altres dos germans, Simó i Andreu. Probablement, Joan havia seguit inicialment el Baptista, i podria ser aquell dels dos deixebles no anomenats (l'altre és Andreu, que immediatament va anar a cridar al seu germà Simó), els quals eren al costat de Joan Baptista quan aquest indicà en Jesús que passava l'Anyell de Déu (Joan 1:35), i que seguiren a Jesús. La discreció amb que es presenta no impedeix que traspuïn els moments sobresortints de la seva història de fe i d'amor al Crist: la vocació (Jn 1,35-39); la presència al costat del Mestre en l'Últim Sopar (13:23); la pregunta sobre el traïdor (13,25 s) i el diàleg amb Jesús amb la seva Mare al peu de la Creu (19,26 s); la visita amb Pere al sepulcre el matí de Pasqua (20,2-10). A ell, ja ancià, li és atribuïda l'Apocalipsi, en la qual són innegables les influències de la seva actitud simbòlica i contemplativa. Del seu camí de fe en subratllem set trets, els quals parlen especialment a la vida esmerçada en el seguiment de Jesús i sobre els quals voldria convidar tots a confrontar-s'hi...

3. La vocació. Joan és un veritable cercador de Déu: va anar envers el Baptista, però quan el Baptista assenyala Jesús com l'Anyell de Déu, no dubta a deixar-lo per anar cap a Jesús. La pregunta: "Mestre, on vius?" diu el desig de quedar-se amb ell (cf. 1,35-39). Joan ha entès que el seguir Jesús és trobar la veritable llar de la pròpia vida. La resposta de Jesús és una invitació a fiar-se, a creure sense veure, "Veniu i ho veureu". Abans s'hi ha d'anar, després es veu! Ambdós ho fan així: per Joan és tan gran la impressió d'aquellencontre, que marcarà la seva vida per sempre, que en recorda l'hora precisa amb l'exactitud pròpia d'un cronista: "Eren prop de les quatre de la tarda". La vocació és una trobada amb Algú, no amb alguna cosa, una trobada que s'esdevé en el temps i l'espai, en una hora decisiva, i en un context que ens romanen escrits en el cor. És així que madura la decisió de seguir Jesús per estar amb Ell i viure d'Ell.

4. La intimitat amb Jesús. En l'anomenat el "llibre del comiat" (capítols 13-17 del Quart Evangeli), en el dramàtic moment en què es consuma la traïció de Judes, hora de l'amor suprem ("els va estimar fins a l'extrem": 13.1) i del suprem dolor (ha arribat «l'Hora»), Joan és aquell que està prop de Jesús més que qualsevol altre. Ell demostra amb la seva vida que fe i amor són inseparables, com ho són amor i dolor, proximitat amb l'Estimat i participació en el seu sofriment. Els signes de l'amor són clars (v. 23), figura de tot deixeble de l'amor, que està en el si de Jesús (v. 23), com el Fill està i es mou en el si del Pare (cf. 1,18). És a la pregunta de Joan que Jesús revela el seu coneixement del traïdor, que continua però essent estimat per Ell, com ho demostra l'oferta del mos de pa ofert (v. 26: un gest d'afecte i respecte), i el fet que s'endinsi també com ell en la nit, sense abandonar-lo (v. 30: L'amor no abandona l'estimat infidel). La confiança mostra la intimitat de Joan amb Jesús: la fe és un estar així enamorats de Déu, un entrar en una relació més profunda amb Ell, on es diu tot, en una transparència total de dolor i amor.

5. El destinatari del testament del Senyor. El diàleg amb Jesús al peu de la Creu (19,26s) revela el tresor que el Mestre confia al deixeble. És l'hora en la qual tot ve a aconseguir-se. En aquesta hora suprema i definitiva, Joan és amb la Mare de Jesús al peu de la Creu. És el testament del Profeta abandonat, que s'adreça a la "dona", figura d'Israel i de l'Església i Mare seva, i al deixeble de l'amor, figura de tot deixeble, establint entre ells una relació tan profunda, que el deixeble pren la dona en el cor del seu cor. Jesús deixa en testament a l'estimat un triple tresor: Israel, l'Església, la Mare. El deixeble de l'amor estimarà la "arrel santa" d'Israel com l'ha estimada Jesús, estimarà l'Església com el fruit de la passió de Jesús, estimarà la Mare com a mare seva. Jesús deixa el deixeble en una xarxa de relacions d'amor, les quals al mateix temps li confia: la fe és acollir aliances de pau, llaços d'unitat, i viure'ls en la fidelitat dels dies, en obediència al Senyor crucificat. El seguiment de l'Estimat s'acompleix en l'Església de l'Amor...

6. El testimoni de la resurrecció. Anant amb Pere al sepulcre el matí de Pasqua (20,1-8), Joan corregeu per veure Jesús: és mogut per la set de qui estima. Arriba el primer i espera: és el respecte de l'amor, que sap fer lloc a l'altre. Veí i cregué: serà el testimoni ocular, aquell que ha vist, i per això pot contagiar l'amor que obre els ulls de la fe i fa reconèixer el Senyor. De manera commovedora declararà a l'inici de la primera carta: *"Us anunciem allò que existia des del principi, allò que hem sentit, que hem vist amb els nostres ulls, que hem contemplat, que hem tocat amb les nostres mans. Us parlem del qui és la Paraula de la Vida, ja que la vida s'ha manifestat: nosaltres l'hem vist i en donem testimoni, i us anunciem el qui és la vida eterna, que estava amb el Pare i se'ns ha manifestat. A vosaltres, doncs, us anunciem allò que hem vist i sentit, perquè també vosaltres tingueu comunió amb nosaltres, que estem en comunió amb el Pare i amb el seu Fill Jesucrist. Us escrivim tot això perquè la vostra joia sigui completa"* (1 Joan, 1, 1-4). Qui ha conegut i vist i tocat l'Estimat, no pot quedar-se'l per a ell sol: n'esdevé el testimoni enamorat i radiant. La fe viu en l'amor difusiu de si mateix. El testimoniatge ve de la sobreabundància del cor tocat pel Mestre i ardent d'amor.

7. El deixeble de l'espera. El diàleg entre Jesús i Pere en relació al deixeble estimat (Joan 21:20-24) en mostra un tret peculiar: Joan és aquell que espera el retorn de Jesús. El deixeble de l'amor és inclinat en l'esperança vers la joia de l'encontre cara a cara. El record de l'Estimat no és en ell nostàlgia o enyorança, sinó tendresa, esperança, vigilància, espera. L'amor no viu del passat, sinó que entreobre el futur i el porta al present per mitjà del seu propi ardor. Qui és enamorat de Déu és inseparablement un testimoni d'esperança, perquè sap que el futur està en mans de l'Estimat, fidel per sempre. Precisament així, és i continua essent un cercador de Déu (com recorda la *"Carta als cercadors de Déu"* dels bisbes italians, que aconsello a tots, creients i no creients, per a poder obrir-se a les sorpreses del Vivent!).

8. El contemplatiu de l'amor. Joan és ja ancià: viu recollit en Déu. Es presenta com germà i company en la tribulació a causa del seu amor fidel a Jesús. Viu la joia de l'encontre litúrgic en el dia del Senyor. És aleshores que és raptat en èxtasi, en Esperit (Apocalipsi 1,9-19). Veu la veu: com només el contemplatiu sap fer, sap *"veure"* a través de les paraules de la revelació, té la intel·ligència del símbol, el gust de les coses de Déu. I la revelació que veu és el gran missatge de la crida, de la consolació i de l'esperança per a les "set Esglésies", símbol de tota l'Església en cada època i en cada lloc (com indica el número set), que són provades per la persecució externa i per la prova interna de la fe associada a allò que a molts sembla el retard de la vinguda del Senyor. El deixeble de l'amor, curull de vida i d'experiència de fe, sap orientar els seus ulls i els dels altres a l'Anyell immolat dempeus, al Crist mort i ressuscitat, mostrant que la prova present no és altra cosa que un rentar els propis vestits en la sang de l'Anyell per tal d'entrar amb Ell en la seva glòria. La fe del deixeble de l'amor introdueix a l'esperança de l'amor victoriós, de la joia sense fi de la Jerusalem celestial: *"El que dóna testimoni d'aquestes coses diu: " Sí, vinc aviat " Amén. Vine, Senyor Jesús " (22:20).*

9. El setè segell. La darrera característica del deixeble estimat està embolcallada en el silenci de Déu. Es tracta de tot allò que la iniciativa sorprenent del Senyor prepara des de l'eternitat per a cada u de nosaltres i a la qual cosa hem d'obrir-nos en la docilitat del cor i en la perseverança de la fe orant i amorosa. Nosaltres podem ajudar-nos a dur-ho a terme responant les preguntes que Joan planteja a la vida de cada u de nosaltres. Són les preguntes a les quals desitjaria demanar-vos de donar resposta en la pregària, en la penitència i en els gestos de l'amor d'aquesta Quaresma, oferint d'una manera especial tot a Déu per a la santificació dels sacerdots i per a les vocacions sacerdotals:estic a punt per a respondre la invitació de Jesús: *"Vine i veu"*, o potser pretenc veure abans de confiar-m'hi? Estimo el Senyor? Accepto de deixar-me estimar per Ell? Visc el meu amor a Crist en l'amor als altres, a l'Església? Sóc un testimoni de l'Estimat? És viu en mi el desig de Déu, l'espera del seu rostre? Tinc l'esperança de l'amor que sap esperar i invocar? Comunico als altres l'esperança fins i tot en les hores més fosques de la vida i de la història?

10. Invocació al Mestre. Tractem de contestar aquestes preguntes després d'haver invocat així el Mestre, el Déu amb nosaltres i per a nosaltres: *Senyor Jesús, Tu vén a nosaltres en el teu Esperit com el Vivent que subverteix els nostres projectes i les nostres defenses. Et demanem que ens ajudis a no crucificar-te en la creu dels nostres desigs, sinó a crucificar els nostres desigs en la teva creu. Fes que ens deixem torbar per Tu, perquè negant-nos a nosaltres mateixos, puguem prendre la nostra creu cada dia i seguir-te. Tu saps que nosaltres no sabem dir-te la paraula de l'amor total: però nosaltres sabem que també el nostre pobre amor et basta per fer de nosaltres uns deixebles fidels fins a la fi. És aquest amor humil el que t'ofereixo: pren-lo, Senyor, i digues encara i de manera nova la teva paraula per a nosaltres: "Segueix-me". Llavors, la nostra vida s'obrirà al futur de la teva creu, per anar no allí on hauríem haver volgut anar o somiat o desitjat anar, sinó on Tu ho voldràs per a cada u de nosaltres, abandonats a Tu en una confiança infinita, com el deixeble de l'amor i de l'espera. Aleshores, ja no serem nosaltres els qui portarem la creu, sinó que serà la teva creu la que ens portarà a nosaltres, omplint el nostre cor de pau, i els nostres dies d'esperança i d'amor. Amén! Al·leluia!!*